

“Mensen zijn **meer** dan hun verleden”

Hoe bouw je na een misdrijf opnieuw aan een toekomst in de samenleving? Het is de centrale vraag in zowel het Detentiehuis Kortrijk als De Zande in Ruiselede, Beernem en Wingene. De doelgroepen verschillen, maar de ambitie blijft dezelfde: mensen sterker laten terugkeren, onder meer via werk. *Ondernemen* sprak met Petra Colpaert, directeur van Detentiehuis Kortrijk, en Dieter Demeurisse, campusverantwoordelijke van De Zande.

TEKST: MELANIE DE VRIEZE | ILLUSTRATIE: SHUTTERSTOCK | FOTO'S: JOHAN MARTENS (COLPAERT), GF (DEMEURISSE) EN VULKOPRIN (MAES)

Waar klassieke gevangenissen vooral draaien rond opsluiting en controle, kiest het Detentiehuis Kortrijk bewust voor een alternatieve aanpak. De kern? Het hoge recidivecijfer van 70 procent doorbreken via een reclasseringsplan dat inzet op autonomie, herstel en voorbereiding op het leven buiten. Kleinschaligheid, begeleiding en een menselijke aanpak zijn daarbij sleutelementen. “We vermijden stressfactoren van een klassieke gevangenis: lawaai, conflicten en geroep”, vertelt directeur Petra Colpaert. “In kleine leefgroepen leren bewoners opnieuw samenleven en verantwoordelijkheid opnemen. Dat zorgt voor rust, maar ook ruimte om vaardigheden te herontdekken.”

Een gelijkaardige logica is te vinden bij de jongeren in De Zande, een gesloten gemeenschapsinstelling waar jongeren vanaf veertien jaar door de jeugdrechter worden geplaatst na een jeugddelict.

Twee modellen als kompas

Om die ambitie richting te geven, werken beide instellingen met het Good Lives Model en het Risk-Need-Responsi-

“In kleine leefgroepen leren bewoners opnieuw samenleven en verantwoordelijkheid opnemen.

-Petra Colpaert-

“Met hen onderzoeken we waarom die feiten zijn gepleegd en wat er nodig is om herhaling te vermijden”, legt campusverantwoordelijke Dieter Demeurisse uit. “Het doel blijft altijd hetzelfde: jongeren sterker naar buiten laten gaan zodat ze geen nieuwe feiten meer plegen.”

ty-model (RNR). “De focus op het Good Lives Model, dat vertrekt van positieve doelen, is nieuw geïmplementeerd binnen het concept van de Detentiehuizen”, zegt Colpaert. “We kijken niet alleen naar wat misliep, maar ook naar wat iemand wel wil bereiken. Via werk, relaties

herstellen en talenten ontwikkelen bouwen bewoners stap voor stap aan een zinvol leven.”

“In De Zande helpt het Risk-Need-Responsivity-model (RNR) risico's en noden in kaart te brengen en de juiste begeleiding te kiezen terwijl het Good Lives Model inzet op het bevorderen van het welzijn van de jongeren door de sterke eigenschappen en capaciteiten van het individu centraal te stellen”, legt Demeurisse uit. “Elke twee weken volgt een evaluatie in een

“Voor veel jongeren is het de eerste keer dat ze ervaren: ik kan wel iets.”
-Dieter Demeurisse-

multidisciplinair team, samen met de jongere en vaak ook met ouders, jeugdrechter of consultant. Zo kunnen we voortdurend bijsturen.”

Opleiding en werk als hefboom

Een rode draad in beide trajecten is opleiding en werk. “Werk geeft structuur, inkomen en eigenwaarde”, zegt Colpaert. In Detentiehuis Kortrijk heeft ongeveer de helft van de bewoners een job, vaak regulier in de bouw of in bedrijven met ploegdiensten. Anderen vinden werk via de sociale economie, zoals de kringwinkel of groendienst.

>>

Vaklui vinden via onverwachte kanalen

De arbeidskrapte dwingt bedrijven creatief te zijn in hun zoektocht naar goedopgeleide vakmensen. Ook Vulkoprin in Tielt verkent nieuwe mogelijkheden en kwam in contact met gemeenschapsinstelling De Zande. “Het is een van de vele kanalen die we benutten om in de toekomst nog voldoende vakmensen te vinden”, zegt Bert Maes, chief technical officer.

Tijdens een kennismakingsevent van Etion in De Zande was Maes onder de indruk van de moderne accommodatie en het enthousiasme van de begeleiders en jongeren. “De Zande ligt op amper vijftien kilometer van ons en een oud-medewerker geeft er les. Dat maakte de stap kleiner om het van dichtbij te bekijken.” Maes raakte er in gesprek met een leerling lassen, wat leidde tot een vakantiejob. “Die jongen heeft hier in juli enkele weken meegewerkt. Dat verliep zeer goed, zowel wat attitude als vak-kennis betreft. Alleen de afstand met de fiets was een uitdaging, maar inhoudelijk waren wij heel tevreden.”

Binnen het bedrijf werd de jongere niet anders behandeld dan andere jobstudenten. “We hebben onze medewerkers zelfs

niet verteld dat hij van De Zande kwam. Hij werd gewoon als nieuwe collega onthaald. Dat stond een goede integratie zeker niet in de weg.”

Tweede kans

Voor Vulkoprin, fabrikant van wielen en technische vormstukken, is dit een bijkomend kanaal om personeel te vinden. “Wij werken al jaren samen met technische scholen voor duaal leren, stages en projecten, maar de instroom blijft beperkt. Profielen zoals lassers of verspaners zijn via de klassieke weg amper te vinden. We kijken ook naar internationale instroom. Initiatieven zoals De Zande zijn dus meer dan welkom: ze geven jongeren een tweede kans en bieden ons een extra mogelijkheid om talent te ontdekken.”

Het project past ook in een bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid. “We investeren tijd en middelen in jongeren, zonder garantie op directe return. Maar misschien zegt een jongere op een dag: ik blijf, ik amuseer mij. Dan is dat een win voor iedereen.”

100

“Bedrijven merken al snel dat onze bewoners gemotiveerd en betrouwbaar zijn.”
-Petra Colpaert-

“Ze functioneren net als andere werknemers en leggen tijdens hun detentie waardevolle sociale contacten.” Ook vrijwilligerswerk vormt een opstap. Bewoners helpen bij het opruimen van zwerfafval of voeren klusjes uit bij KV Kortrijk. “Zo tonen ze hun vaardigheden en krijgen ze erkenning voor hun inzet. Het is tegelijk herstel richting de samenleving en een gebaar van dankbaarheid tegenover de buurt die ons detentiehuis omarmt.”

Bij de jongeren in De Zande start het traject altijd binnen de muren. “Ze krijgen les in de instelling, vaak in samenwerking met hun school”, zegt Demeurisse. Naar het einde van hun verblijf stromen sommigen extern door naar extern onderwijs of een stage. “We zoeken actief naar stageplaatsen of vakantiejobs.” De ateliers in De Zande zijn goed uitgerust: jongeren kunnen er bijvoorbeeld lascertificaten behalen. “Dat is geen diploma, maar wel een tastbaar bewijs van hun kunnen. Voor veel jongeren is het de eerste keer dat ze ervaren: ik kan wel iets.” Naast technische kennis ligt de nadruk ook op werkattitude. “Op tijd komen, luisteren naar een baas, veiligheidskledij dragen, dat leren ze hier stap voor stap.” Intussen wordt ook gewerkt aan een transitie naar erkend onderwijs, zodat jongeren in de toekomst binnen De Zande niet alleen certificaten, maar ook volwaardige diploma's kunnen behalen.

Samenwerking met werkgevers

Werk kan alleen slagen als er werkgevers zijn die bereid zijn kansen te geven. Dat blijft een uitdaging, maar er is vooruitgang. “Gelukkig groeit de bereidheid, vooral bij kmo's en in knelpuntberoepen”, zegt Colpaert. Via interimkantoren in de regio vinden bewoners opdrachten, vaak met dag- of weekcontracten. “Bedrijven merken al snel dat onze bewoners gemotiveerd en betrouwbaar zijn. Dat verlaagt de drempel om iemand opnieuw een kans te geven.” Coaching blijft daarbij onmisbaar. De bewoners van de leefgroepen krijgen financiële begeleiding en werken aan het aflossen van hun schulden. “Sommigen slagen erin om schuldenvrij naar buiten te stappen.”

Ook bij jongeren zijn werkgevers vaak aangenaam verrast. “Tijdens een Etion-inspiratiemoment vonden we meteen twee stageplaatsen in de regio”, zegt Demeurisse. “Werkgevers zoeken personeel en staan vaak open om een jongere een kans te geven. Negatieve ervaringen heb ik nog niet meegemaakt. Integendeel, werkgevers waarderen hun inzet.” De grootste uitdaging ligt volgens hem niet bij de bedrijven, maar bij de jongeren zelf. “Veel jongeren zijn nog zoekende naar hun identiteit. Ze hebben negatieve schoolervaringen achter de rug en weten hoe verleidelijk snel geld kan zijn in de drugswereld. Dan is het niet eenvoudig uit te leggen dat een startloon rond 2.000 euro ligt en dat je daar hard voor moet werken. Motivatie vasthouden blijft een cruciale, maar soms moeilijke stap.”

Toekomstperspectief

Ondanks de vele uitdagingen tonen de cijfers dat de aanpak effect heeft. In drie jaar tijd verbleven er meer dan vierhonderd bewoners in het Detentiehuis Kortrijk. Van de eerste honderd bewoners keerden er slechts achttien binnen zes maanden terug naar de gevangenis, een veel lager cijfer dan in klassieke detentie. “Ons doel is duidelijk: een strafuitvoering die niet alleen opsluit, maar ook perspectief biedt”, zegt Colpaert. “We willen mensen sterker laten terugkeren in de maatschappij, beter voorbereid dan wanneer je hen op het einde van een straf zomaar buitenzet met een kartonnen doos. De grote uitdaging zit erin om te zoeken naar middelen om dit gedachtegoed nog verder ingang te doen vinden in de reguliere gevangnissen.”

“Werkgevers ontdekken meisjes en jongens met een zware rugzak, maar ook met veel inzet en motivatie.”

-Dieter Demeurisse-

Ook in De Zande zijn er hoopvolle signalen. Jongeren starten vaak met een lage eigenwaarde en weinig steun, waardoor afwijzing omwille hun verleden hard aankomt. “De meesten willen hun leven omgooien”, zegt Demeurisse. “Werkgevers ontdekken meisjes en jongens met een zware rugzak, maar ook met veel inzet en motivatie. Die ervaring werkt verrijkend voor beide partijen. Het maakt duidelijk dat de jongeren veel meer zijn dan hun verleden.” ■